

תורה שבעל-פה

לקט מצוות

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה ורבע.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון — (20x4) — 80 נקודות

פרק שני — (10x2) — 20 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשך מעבר לדף ◀

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (80 נקודות)

ענה על ארבע מהשאלות 1-5 (לכל שאלה – 20 נקודות).

1. שלא לשבור עצם מן הפסח (טז)

א. כיצד הסביר בעל ספר החינוך את הקשר בין איסור שבירת עצם מן הפסח לזכירת

יציאת מצרים? (7 נקודות)

ב. "אמרו חכמים ז"ל: רצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות".

הסבר את דברי חז"ל, על פי ספר החינוך. (6 נקודות)

ג. על פי בעל ספר החינוך, אפילו אדם שלבו שלם ותמים באמונת אלוקים, עלול להתענג

לפעמים "בתענוגי אנשים, לשבת בשווקים וברחובות, להתלוצץ עם הלצים".

(1) מדוע אותו אדם שלם אינו חושש להתנהג כך?

(2) מדוע יש לשלול התנהגות זו?

(7 נקודות)

2. להניח פאה בשדה (רטז)

א. מהי מצוות פאה, ומהו שיעור הפאה שיש להשאיר על פי התורה?

(2) כתוב מהו שיעור הפאה שיש להשאיר על פי חכמים. כתוב מצב אחד שבו יש להשאיר

אף יותר מן השיעור שקבעו חכמים.

(7 נקודות)

ב. על פי חז"ל, רק גידולים שמתקיימים בהם חמישה עקרונות ("דרכים") חייבים בפאה.

הסבר שלושה מן העקרונות. (6 נקודות)

ג. (1) כתוב שני תנאים שאם הם מתקיימים החובה לקיים את מצוות פאה היא מן התורה.

(2) באיזה מקרה בעל השדה אינו יכול עוד לקיים את המצווה, מה עונשו בעקבות כך,

ומדוע הוא נענש?

(7 נקודות)

המשך בעמוד 3

3. מצוות נטילת לולב (שכד)

א. מדוע נקבע חג בזמן האסיף, ומהו טעם הציווי ליטול את ארבעת המינים בחג זה?

(6 נקודות)

ב. (1) ההדס מכונה בתורה "ענף עץ עבות".

מהי ההלכה הנרמזת במילה "עבות"?

(2) הסבר את הכלל "לולב אין צריך אגד", ואת ההלכה הנלמדת מכלל זה.

(7 נקודות)

ג. (1) מתי קיימו את מצוות נטילת לולב במקדש? בתשובתך כתוב גם את דין נטילת לולב

כאשר יום טוב ראשון של סוכות חל בשבת.

(2) מתי קיימו את מצוות נטילת לולב מחוץ למקדש, ומה הטעם לקיום המצווה דווקא

בזמן זה?

(7 נקודות)

4. לקרות שמע פעמיים בכל יום (תכ)

א. (1) מהו השורש של מצוות קריאת שמע ביום ובלילה, ומהי התועלת שיש בקיום מצווה

זו לאדם?

(2) מדוע קבעו חז"ל להקדים את פרשת "שמע ישראל... ואהבת את ה' אלוהיך"

לפרשות האחרות?

(7 נקודות)

ב. (1) חז"ל קבעו שזמן קריאת שמע של ערבית הוא כל הלילה.

כתוב שני נימוקים לקביעה זו.

(2) חז"ל קבעו שזמן קריאת שמע של שחרית הוא עד שלוש שעות מתחילת היום.

מדוע לא קבעו חז"ל שזמן קריאת שמע של שחרית הוא כל היום, כפי שזמן קריאת

שמע של ערבית הוא כל הלילה?

(7 נקודות)

ג. "הקורא את 'שמע'... צריך לדקדק באותיותיה".

כתוב שני סוגים של דקדוק בהגיית המילים של קריאת שמע. (6 נקודות)

5. לשלח האם אם לקחה על הבנים (תקמה)

- א. (1) מהו השכר של אדם שמקיים את מצוות שילוח הקן, ומהו הטעם לשכר זה?
(2) על פי בעל ספר החינוך, מדוע יש להשתיק את האומר "על קן ציפור יגיעו רחמיך"?
(7 נקודות)
- ב. בעל ספר החינוך הביא בדבריו את העיקרון של רמב"ן: "אין התועלת במצוות להקדוש ברוך הוא בעצמו יתברך, אבל התועלת באדם עצמו".
כתוב שתי תועלות שיש לאדם בקיום המצוות, והדגם את העיקרון של רמב"ן במצוות שילוח הקן. (6 נקודות)
- ג. "אם שילחה הוא קודם שתמות – נתקן לָאֵנָה בכך ופטור, שזה הלאו ניתק הוא אל העשה".
(1) איזה מעשה הוא עֲבָרָה על לאו זה, וכיצד "נתקן" הלאו?
(2) הסבר את נימוק הפְּטוֹר "שזה הלאו ניתק הוא אל העשה". בתשובתך הסבר גם ממה הוא פטור.
(7 נקודות)

המשך בעמוד 5 ◀

פרק שני (20 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 6-8 (לכל שאלה – 10 נקודות).

6. מצוות קידוש שבת בדברים (לא)
 - א. כתוב את טעם מצוות קידוש שבת בדברים. (3 נקודות)
 - ב. מצוות קידוש בליל שבת היא על יין בדרך כלל. על פי בעל ספר החינוך, הטעם לכך הוא "שטבע האדם מתעורר בו הרבה".
 - כתוב שלוש הלכות נוספות מדיני מצוות הקידוש שזהו טעמן. (7 נקודות)
7. מצוות שמיטת קרקעות (פד)
 - א. (1) "וְהִשְׁבִּיעַת תְּשֻׁמְטָנָה וְנִטְשָׁתָה וְאָכְלוּ אֲבִינֵי עַמֶּךָ" (שמות, כ"ג, י"א).
 - בעל ספר החינוך הגדיר את מצוות שמיטה, לפי פסוק זה.
 - כתוב את הגדרתו למצוות שמיטה.
 - (2) ציין פעולה אחת שהעושה אותה מבטל מצוות שמיטה.
 - (4 נקודות)
 - ב. על פי בעל ספר החינוך, אדם שמקיים את מצוות השמיטה "לא תִּחָזֵק בו לעולם מידת הַכִּילוֹת (=הקמצנות) הרבה ולא מיעוט הביטחון".
 - כיצד קיום מצוות השמיטה מרחיק את האדם ממידת הקמצנות ומעצים את ביטחונו בה? פרט.
 - (6 נקודות)
8. שאלות קצרות

ענה על שניים מהסעיפים א-ג (לכל סעיף – 5 נקודות).

 - א. שלא לעשות מלאכה בשבת (לב)
 - "אין מלקות לעולם במעשה אחרים" – מי הם ה"אחרים", ומדוע היה מקום לחשוב שבשל מעשיהם יהיה עונש מלקות?
 - ב. מצוות תוכחה לישראל שאינו נוהג כשורה (רלט)

"יכול מוכיחו ופניו משתנות? תלמוד לומר 'ולא תשא עליו חטא'".

הסבר את דרשת חז"ל, ותאר את שלבי התוכחה הנלמדים מדרשה זו.
 - ג. לקבוע מזוזה בפתחים (תכג)
 - (1) מהו הטעם של מצוות מזוזה?
 - (2) "ועשרה תנאים צריך לבית קודם שיתחייב במזוזה".
 - כתוב ארבעה תנאים.

בהצלחה!